

Liite 5.
Terveysvaikutusten arviointiraportti

HEAT-työkalu

- WHO:n kehittämä HEAT-työkalu (Health Economic Assessment Tool) on menetelmä, jolla voidaan laskea kävelyn ja pyöräilyn lisääntymisen yhteiskuntataloudellinen arvo.
- HEAT-menetelmän perusta on aktiivisen liikkumisen tuomien terveyshyötyjen taloudellinen arviointi aikuisikäisellä väestöllä kokonaiskuolleisuuden kautta.
- Vuonna 2009 julkaistu verkkopohjainen laskuri (www.heatwalkingcycling.org/) perustuu monitieteellisen asiantuntijaryhmän kokoamaan ja vertailemiin kuolleisuuslukuihin ja ihmishengen tilastollisiin arvoihin.
  - Vuonna 2017 työkaluun on lisätty fyysisen aktiivisuuden rinnalle onnettomuus-riskin, CO₂ –päästöjen ja ilmansaasteiden taloudellisen säästön arviointi kulkumuotomuutosten myötä.

Laskenta vastaa kysymykseen

”Kuinka suuri rahallinen hyöty terveysvaikutuksista saadaan kuolleisuuden vähenemisen kautta, jos esimerkiksi pyöräilymatkat lisääntyvät 30 prosentilla vuodesta 2020 vuoteen 2030 mennessä?”

Työkalun käyttökohteita ja laskennan tuloksia voidaan soveltaa esimerkiksi:

- Uuden pyöräily- tai kävelyinfrastruktuurin suunnittelun perustelussa
- Kuolleisuuden vähenemisen taloudelliseen arviointiin nykyisillä ja tavoitelluilla kulkutapajakaumilla
- Lähtötietojen tuottamiseen laajempia taloudellisia laskelmia varten osana kaupunkisuunnittelua

Työkalun rajaukset

- Tarkoitettu tavanomaiseen ja säännölliseen käyttäytymiseen kohdistuvan vaikutuksen arvioimiseen väestötasolla. Arvioitavaan kohderyhmään kuuluvat **aikuiset** (pyöräilyn osalta 20-64 ja kävelyn osalta 20-74-vuotiaat). Pyöräiliikenteen ikäjakauman yläikärajan taustalla on tutkimustulokset siitä, että *pyöräilyn on todettu olevan vahvasti sidoksissa työmatkapyöräilyyn ja eläkkeelle jäämisen jälkeen pyöräilytottumukset yleensä muuttuvat*. Lapset, ammattiurheilijat ja työssään paljon pyöräilevät eivät sovellu arviointikohteeksi.
- HEAT-laskenta ottaa huomioon vain aktiivisen liikkumisen määrän lisääntymisen aiheuttamat muutokset kuolleisuuteen, mutta *ei esimerkiksi sairauspoissaolojen tai ennen aikaisten eläköitymisen vähenemisen vaikutuksia*. Laskentamenetelmä ei myöskään huomioi elämänlaatuun liittyviä vaikutuksia.
- Laskentatyökalu olettaa pyöräilyn olevan lineaarisessa suhteessa kuolleisuuteen eli aktiivisen liikkumisen määrän kasvaessa myös mahdollisuus kuolla mistä tahansa syystä vähenee samassa suhteessa tiettyihin raja-arvoihin saakka. Pyöräilyn osalta raja-arvo on 45 % (kävelyn osalta 30 %), minkä jälkeen riskin pieneneminen ei ole enää merkittävää.
  - Menetelmässä suhteellinen kuolleisuuden ja liikunnan välinen riski on 0,9 kun säännöllinen pyöräilyn määrä on 100 minuuttia viikossa. Tämän verran pyöräilevillä on siis 10 % pienempi todennäköisyys kuolla ennen aikaisesti verrattuna ei-pyöräileviin henkilöihin. Viikossa 200 minuuttia pyöräilevien henkilöiden todennäköisyys kuolla mistä tahansa syystä on tällöin 20 % pienempi verrattuna ei-pyöräileviin henkilöihin.

Yhteenvedo laskelman lähtötiedoista

Kulkumuoto	Ikäluokka	Populaation koko	Kuolleisuus /100 000 as.	Ihmishengen tilastollinen arvo	Diskonttaus korko
Kävely	20–74	10 696	521.7	2,56 M€	3,5 %
Pyöräily	20–64	8 145	260.3	2,56 M€	3,5 %

▪ Lähteet:

Tilastokeskus (Uusikaupunki), 2020.
Kuolleisuus laskettu 5v keskiarvona.

Tie- ja rautatieliikenteen
hankearvioinnin yksikköarvot
2018, Väylävirasto 2020

Tie- ja rautatieliikenteen
hankearvioinnin yksikköarvot
2018, Väylävirasto 2020

Kulkumuoto km/asukas/vrk	Lähtötilanne	Tavoite 2030 (30 % kasvu)
Kävely	0.80	1.04
Pyöräily	0.37	0.48

▪ Lähde:

HLT2016 Turun seutu

Tulokset

Kulkumuoto	Ennenaikaisen kuolleisuuden vähenemä (hlö)		Laskennallinen hyöty	
	Vuodessa	Vuoteen 2030 mennessä	Vuodessa	Vuoteen 2030 mennessä (sis. 3,5% diskonttaus)
Kävely	0.48	4.3	1.23 M €	8.22 M €
Pyöräily	0.045	0.41	116 000 €	844 000 €

- **Kävelyn** määrän lisääntymien kulkutapatavoitteen mukaiseksi yli 1.2 M €:n vuotuisia hyötyjä. Vuoteen 2030 mennessä hyöty olisi yli 8.2 M €.
- **Pyöräilyn** osalta taas kulkutapatavoitteen saavuttaminen merkitsisi yli 100 000€:n suuruisia vuotuisia hyötyjä ennenaikaisen kuolleisuuden vähenemisen myötä. Vuoteen 2030 mennessä hyöty olisi lähes 850 000 €.
- **Yhteensä** kävelyn ja pyöräilyn kasvaminen asetettujen kulkumuototavoitteiden mukaan toisi siis vuosittain lähes 1.35 M €:n suuruiset hyödyt aikuisten 20-74 vuotiaiden ikäluokassa fyysisen aktiivisuuden lisäyksen tuomien terveyshyötyjen myötä.

Huomioita

- Tulosten perusteella kulkutapojen muutos asetettujen tavoitteiden mukaiseksi pyöräilyä suosivaksi toisi merkittäviä säästöjä fyysisen aktiivisuuden lisääntymisen kautta vuosittain jo pelkästään työikäisen ikäluokan ennenaikaisen kuolleisuuden vähenemisen myötä.
- Koska laskentamenetelmä ei huomioi esimerkiksi sairastavuudessa tapahtuvia muutoksia lisääntyneen liikkumisen myötä eikä ennenaikaisen eläköitymisen vähenemistä, kulkumuotojakauman muutoksen tuomat säästöt voivat olla todellisuudessa esitettyä merkittävästikin mittavammat.
- HEAT-laskenta olisi tehtävissä myös liikenneonnettomuuksien ja päästöjen osalta. Niiden vaikutus on kokemusperäisesti verrattain vähäinen verrattuna fyysisen aktiivisuuden tuottamiin hyötyihin.
- Laskentatyökalua käytettäessä tulee huomioida, että HEAT-menetelmä ei sellaisenaan ota huomioon onnettomuusriskin muutoksia kulkutapojen käytön muutosten myötä (ns. Safety In Numbers -ilmiö) eikä ajoneuvoteknologian kehitystä.

